

УДК 330.322.4: 316

О. Ю. Ємельянов,
д. е. н., професор, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій,
Національний університет "Львівська політехніка"
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1743-1646>
Н. Я. Яневич,
к. е. н., доцент кафедри економіки підприємства та інвестицій,
Національний університет "Львівська політехніка"
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7989-8084>
К. І. Петрушка,
к. т. н., доцент кафедри хімічної інженерії,
Національний університет "Львівська політехніка"
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7905-759X>

DOI: 10.32702/2306-6814.2022.23.5

СУТНІСТЬ, ВИДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЙ СОЦІАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ, ЯКЕ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ЗА РАХУНОК КОШТІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

О. Yemelyanov,
Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department
of Business Economics and Investment, Lviv Polytechnic National University
N. Yanevych,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department
of Business Economics and Investment, Lviv Polytechnic National University
K. Petrushka,
PhD in Technical Science, Associate Professor of the Department
of Chemical Engineering, Lviv Polytechnic National University

THE ESSENCE, TYPES AND FEATURES OF SOCIAL INVESTMENT STRATEGIES,
WHICH ARE CARRIED OUT AT THE EXPENSE OF LOCAL BUDGETS

Метою цього дослідження було визначення сутності, видів та особливостей стратегій соціального інвестування, яке здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів. Представлено трактування поняття стратегії соціального інвестування, яке здійснюється за рахунок використання коштів бюджетів територіальних громад. Цю стратегію передбачено ототожнювати з набором орієнтирів та правил, якими повинні керуватися особи, що розробляють видаткову частину місцевих бюджетів, при формуванні плану розподілу соціальних інвестицій, які фінансуються за рахунок коштів бюджетів відповідних територіальних громад. Здійснено групування видів стратегій соціального інвестування, яке здійснюється за рахунок використання коштів бюджетів територіальних громад. При цьому ознаками такого групування обрано загальну динаміку сукупних соціальних видатків, пріоритетність сфер та напрямів соціального інвестування, сталість обраних пріоритетними сфер та напрямів, джерела фінансування об'єктів соціальної інфраструктури, основний критерій (критерії) розподілу коштів на розвиток соціальної інфраструктури, сталість пропорції розподілу цих коштів тощо. Визначено чинники, які впливають на вибір стратегій соціального інвестування, яке здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів. Встановлено загальну послідовність процесу такого вибору.

Currently, the local self-government bodies of Ukraine face significant difficulties related to ensuring the normal functioning of the respective territorial communities. In particular, in a large number of such communities there is a lack of necessary funds for financing social expenses. At the same time, the majority of such expenses are investment in nature, as they are directed to the maintenance and increase of human capital at the regional level. Under such conditions, the development of scientifically based social investment strategies, carried out at the expense of local budget funds, is an important tool for optimizing the process of distribution of these funds. This is due, in particular, to the fact that the development of these strategies makes it possible to establish long-term guidelines for the effective use of limited amounts of financial resources in order to provide the population of territorial communities with the appropriate amount of social services. The purpose of this study was to determine the essence, types and features the strategies of social investment, which is carried out at the expense of local budgets. The interpretation of the concept of social investment strategy, which is carried out through the use of funds from the budgets of territorial communities, is presented. This strategy is intended to be identified with a set of guidelines and rules that should be guided by persons developing the expenditure part of local budgets, when forming a plan for the distribution of social investments financed from the funds of the budgets of the relevant territorial communities. The grouping of types of social investment strategies, which is carried out through the use of funds from the budgets of territorial communities, has been carried out. At the same time, the signs of grouping were the general dynamics of aggregate social expenditures, the priority of spheres and directions of social investment, the stability of the priority spheres and directions, the sources of financing of social infrastructure objects, the main criterion (criteria) for the distribution of funds for the development of social infrastructure, the stability of the proportion of the distribution of these funds etc. Factors influencing the choice of social investment strategies, which are carried out at the expense of local budgets, are identified. The general sequence of the process of such a choice is established.

Ключові слова: планування, соціальні інвестиції, стратегія, місцевий бюджет, територіальна громада, пріоритетність.

Key words: planning, social investments, strategy, local budget, territorial community, priority.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На теперішній час органи місцевого самоврядування України стикаються із значними труднощами, пов'язаними із забезпеченням нормального функціонування відповідних територіальних громад. Зокрема, у великій кількості таких громад існує брак необхідних коштів для фінансування соціальних видатків. При цьому більшість таких видатків є за своєю природою інвестиційними, оскільки вони спрямовуються у підтримання та збільшення людського капіталу на регіональному рівні. За таких умов розроблення науково обгрунтованих стратегій соціального інвестування, що здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів, є важливим інструментом оптимізації процесу розподілу цих коштів. Це пов'язано, зокрема, із тим, що розроблення зазначених стратегій дає змогу встановити довгострокові орієнтири ефективного використання обмежених обсягів фінансових ресурсів з метою надання населенню територіальних громад належних обсягів соціальних послуг.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання оцінювання та управління соціальними інвестиціями, зокрема інвестиціями, які здійснюються за рахунок використання коштів бюджетів територіальних громад, вивчалися багатьма науковцями. Заслужують на увагу, зокрема, праці таких вчених, як В. Булавінець [1], У. Витвицька [2], Г. Грицаєнко [3], В. Козик [4], О. Кондур [5], К. Курносова [6], В. Лесінський [13], В. Маліков [7], Л. Мельничук [8], В. Надрага [9], І. Сагайдак [10], А. Симак [14], Л. Фещенко [11], Б. Язлюк [12] та ін. Цими

та іншими науковцями було розроблено та вдосконалено теоретичні основи провадження соціального інвестування на рівні підприємств, регіонів та держави, а також запропоновано низку науково обгрунтованих показників та методів оцінювання ефективності процесу вкладання соціальних інвестицій та визначення раціональних обсягів та найкращих напрямів такого вкладання. Водночас, питання формування теоретико-методичних засад розроблення стратегій соціального інвестування, яке здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів, на теперішній час не є остаточно вирішеним. Зважаючи на актуальність цього питання, існує необхідність проведення його подальшого дослідження.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є визначення сутності, видів та особливостей стратегій соціального інвестування, яке здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Вдосконалення процесу соціального інвестування, яке здійснюється за рахунок використання коштів бюджетів територіальних громад України, є можливим тільки при застосуванні стратегічного підходу до управління зазначеним процесом. При реалізації такого підходу варто додержуватися низки принципів, головними з яких є:

— забезпечення належної тривалості планового періоду, на який провадяться розрахунки обсягів та структури соціальних інвестицій (цей період повинен бути не меншим ніж 3—5 років);

Таблиця 1. Групування стратегій соціального інвестування, що здійснюється за рахунок використання коштів бюджетів територіальних громад

Ознаки групування стратегій	Види стратегій соціального інвестування
1. За загальною динамікою сукупних соціальних видатків	1.1. Зростання сукупних соціальних видатків
	1.2. Підтримування сукупних соціальних видатків на незмінному рівні
	1.3. Скорочення сукупних соціальних видатків
2. За пріоритетністю сфер і напрямів соціального інвестування	2.1. Пріоритетне фінансування закладів охорони здоров'я
	2.2. Пріоритетне фінансування закладів освіти
	2.3. Пріоритетне фінансування закладів культури
	2.4. Пріоритетне фінансування закладів фізичного виховання та спорту
	2.5. Пріоритетне фінансування інших закладів соціальної сфери
3. За сталістю обраних пріоритетними сфер і напрямів	3.1. Незмінності обраних пріоритетних сфер і напрямів соціального інвестування
	3.2. Поступової зміни пріоритетних сфер і напрямів соціального інвестування
4. За основним критерієм (критеріями) розподілу коштів на розвиток соціальної інфраструктури	4.1. Забезпечення першочергового розвитку пріоритетних сфер і напрямів соціального інвестування
	4.2. Забезпечення одночасного розвитку усіх сфер і напрямів соціального інвестування
	4.3. Комбінованого фінансування
	4.4. Комбінованого фінансування з урахуванням капіталомісткості тих чи інших напрямів та сфер соціального інвестування
5. За джерелами фінансування об'єктів соціальної інфраструктури	5.1. Фінансування об'єктів соціальної інфраструктури виключно за рахунок власних джерел
	5.2. Фінансування об'єктів соціальної інфраструктури із залученням позикових джерел коштів
6. За сталістю пропорції розподілу коштів на фінансування сфер і напрямів	6.1. Забезпечення постійної пропорції розподілу коштів на фінансування сфер і напрямів соціального інвестування
	6.2. Змінної пропорції розподілу коштів на фінансування сфер і напрямів соціального інвестування
7. За розподілом коштів між окремими об'єктами соціального інвестування, що належать до однієї і тієї ж сфери такого інвестування	7.1. Усунення відмінностей в якості соціальних послуг, що надаються, та умов їх надавання різними об'єктами соціального інвестування, що відносяться до однієї і тієї ж сфери такого інвестування
	7.2. Збереження відмінностей в якості соціальних послуг, що надаються, та умов їх надавання різними об'єктами соціального інвестування, що відносяться до однієї і тієї ж сфери такого інвестування
8. За головною метою зростання обсягів соціального інвестування тієї чи іншої сфери такого інвестування	8.1. Розширення обсягів соціальних послуг, що надаються, без покращення якості цих послуг
	8.2. Покращення якості соціальних послуг, що надаються, без збільшення обсягів цих послуг
	8.3. Розширення обсягів соціальних послуг, що надаються, з одночасним покращенням якості цих послуг
9. За величиною та (або) часткою інвестиційних витрат у загальній величині соціальних видатків	9.1. Зростання величини та (або) частки інвестиційних витрат у загальній величині соціальних видатків у плановому періоді (періодах) порівняно із базовим
	9.2. Забезпечення незмінності величини та (або) частки інвестиційних витрат у загальній величині соціальних видатків у плановому періоді (періодах) порівняно із базовим
	9.3. Зменшення величини та (або) частки інвестиційних витрат у загальній величині соціальних видатків у плановому періоді (періодах) порівняно із базовим

Джерело: розроблено авторами.

- врахування зв'язку між поточними та інвестиційними видатками на забезпечення функціонування та розвитку соціальної сфери територіальних громад;
- виконання ретельного оцінювання потреб у цих видатках для кожного об'єкта інвестування та оптимізація кількості таких об'єктів та обсягів соціальних послуг, що надаються;
- проведення науково обгрунтованого оцінювання пріоритетності напрямів соціального інвестування;
- застосування усього арсеналу можливих функцій та методів управління соціальними інвестиціями на рівні територіальних громад.

Перелічених вище принципів необхідно дотримуватися, насамперед, у процесі розроблення стратегій соціального інвестування, яке здійснюється за рахунок ви-

користання коштів бюджетів територіальних громад. При цьому таку стратегію варто тлумачити як набір орієнтирів та правил, якими повинні керуватися особи, що розробляють видаткову частину місцевих бюджетів, при формуванні плану розподілу соціальних інвестицій, які фінансуються за рахунок коштів бюджетів відповідних територіальних громад. Отже, стратегії соціального інвестування, яке здійснюється за рахунок використання коштів бюджетів територіальних громад, повинні втілюватися у конкретні деталізовані плани розподілу цих коштів. Складання таких планів, своєю чергою, повинно базуватися на оцінюванні потреб у соціальних інвестиціях для кожного об'єкта соціальної інфраструктури територіальної громади. З цією метою необхідною є наявність широкого масиву інформації, який має містити відомості про:

1) фактично надані в попередньому часовому проміжку обсяги соціальних послуг та максимально можливі обсяги надання цих послуг (або фактичну та максимально можливу чисельність споживачів відповідних послуг);

2) ресурсне забезпечення функціонування кожного об'єкта соціального інвестування, а також якість послуг, які надаються на ньому;

3) фактичні обсяги поточних витрат у попередньому часовому проміжку, які пов'язані із функціонуванням об'єктів соціальної інфраструктури, профінансовані коштами місцевих бюджетів;

4) фактичні обсяги інвестиційних витрат в попередньому часовому проміжку, які було спрямовано на забезпечення функціонування та розвитку кожного об'єкта соціальної інфраструктури, профінансовані коштами місцевих бюджетів;

5) рівень ефективності здійснених за рахунок використання коштів місцевих бюджетів у попередньому часовому проміжку поточних та інвестиційних витрат, пов'язаних із функціонуванням та розвитком певного об'єкта соціальної інфраструктури територіальної громади.

При застосуванні стратегічного підходу до управління соціальним інвестуванням, що виконується за рахунок використання коштів бюджетів територіальних громад, потрібно зважати на існування різних видів стра-

Таблиця 2. Групування чинників, які справляють вплив на вибір стратегій соціального інвестування, що виконується за рахунок використання коштів бюджетів територіальних громад

Групи чинників	Приклади чинників, які справляють вплив на вибір стратегій соціального інвестування
1. Ті, що характеризують фінансові можливості органів місцевої влади здійснювати соціальне інвестування	Поточні обсяги надходжень коштів у місцеві бюджети, прогнозні значення таких надходжень у наступних часових проміжках, частка соціальних інвестицій в структурі видатків місцевих бюджетів, обсяги коштів, які одержують або можуть одержати місцеві бюджети у вигляді дотацій із Державного бюджету, величина коштів, які одержують або можуть одержати місцеві бюджети з інших їх джерел (зокрема, шляхом отримання позик), тощо
2. Ті, що зумовлюють потреби населення територіальної громади у соціальних послугах	Загальна чисельність населення, яке мешкає на територіях відповідних територіальних громад, вікова структура мешканців, стан їхнього здоров'я (зокрема, за віковими категоріями), ступінь освіченості мешканців, матеріальний добробут населення тощо
3. Ті, що характеризують ступінь розвитку кожної сфери (напряму) соціального інвестування	Кількість об'єктів соціальної інфраструктури – загальна та за кожною сферою, чисельність працівників, які працюють у відповідних закладах, професійно-кваліфікаційний рівень таких працівників, технічний стан обладнання та споруд, максимально можлива кількість потенційних споживачів соціальних послуг, які може обслужити кожен об'єкт соціальної інфраструктури за відповідний проміжок часу, тощо
4. Ті, що впливають на соціально-економічну ефективність реалізації заходів із вкладення соціальних інвестицій в певну сферу (напрямок)	Ступінь соціальної значущості кожної сфери (напряму) вкладення соціальних інвестицій, капіталомісткість кожної сфери (напряму), величина співвідношення між поточними та інвестиційними соціальними видатками тощо

Джерело: розроблено авторами.

тегій такого інвестування відповідно до різних ознак їхнього групування. Тому органи місцевого самоврядування повинні обирати не якусь одну, а одночасно низку стратегій соціального інвестування, формуючи таким чином їхній портфель. При цьому до головних ознак групування видів стратегій соціального інвестування, що виконується за рахунок використання коштів бюджетів територіальних громад, варто віднести такі ознаки (табл. 1): загальну динаміку сукупних соціальних видатків, пріоритетність сфер та напрямів соціального інвестування, сталість обраних пріоритетними сфер та напрямів, джерела фінансування об'єктів соціальної інфраструктури, основний критерій (критерії) розподілу коштів на розвиток соціальної інфраструктури, сталість пропорції розподілу цих коштів, пропорцію розподілу коштів між окремими об'єктами соціального інвестування, головну мету збільшення обсягів соціального інвестування, величину та (або) частку інвестиційних витрат у загальному обсязі соціальних видатків.

Зокрема, за основним критерієм (критеріями), яким керуються при розподілі коштів на розвиток соціальної інфраструктури, варто виділити такі види стратегій соціального інвестування, що виконується за рахунок використання коштів місцевих бюджетів територіальних громад:

— стратегія забезпечення першочергового розвитку найбільш пріоритетних сфер і напрямів соціального

інвестування. Ця стратегія повинна передбачати попереднє виділення пріоритетних сфер і напрямів з подальших вкладенням у них основної частини обсягів зростання соціальних видатків у плановому періоді порівняно із звітним часовим проміжком, а також інвестування у ці сфери і напрями тих коштів, які вдалося вивільнити внаслідок оптимізації обсягів видатків на інші напрями соціального інвестування у територіальній громаді;

— стратегія забезпечення одночасного розвитку всіх сфер і напрямів соціального інвестування. Ця стратегія повинна передбачати рівномірне збільшення обсягів та (або) рівня якості соціальних послуг, які надаються всіма сферами і напрямами соціального інвестування, без попереднього виділення серед цих сфер і напрямів найбільш пріоритетних;

— стратегія комбінованого фінансування. Ця стратегія повинна передбачати досягнення деякого рівня рівномірності збільшення обсягів та (або) рівня якості соціальних послуг, які надаються всіма сферами і напрямами соціального інвестування, з одночасним забезпеченням відносної переваги тих сфер та напрямів, які було наперед віднесено до найбільш пріоритетних стосовно їх соціальної значущості;

— стратегія комбінованого фінансування з врахуванням капіталомісткості певних напрямів і сфер соціального інвестування. Ця стратегія повинна передбачати досягнення деякого ступеня рівномірності нарощування обсягів та (або) рівня якості соціальних послуг, які надаються всіма сферами і напрямами соціального інвестування, із одночасним забезпеченням відносної переваги тих сфер та напрямів, які було заздалегідь віднесено до найбільш пріоритетних стосовно співвідношення їхньої соціальної значущості та потрібної величини інвестицій у розвиток цих сфер і напрямів.

Окрім того, варто відзначити, що за більшістю видів стратегій соціального інвестування, представлених у табл. 1, може бути здійснена їх подальша деталізація. Для прикладу, зростання сукупних соціальних видатків може бути тимчасовим або постійним, а також за усіма сферами інвестування або лише за деякими з них.

Необхідно відмітити існування значної кількості чинників, які справляють вплив на вибір стратегій соціального інвестування, яке здійснюється за рахунок використання коштів бюджетів територіальних громад. Ці чинники можна поділити на чотири групи, а саме (табл. 2): ті, що характеризують фінансові можливості органів місцевої влади здійснювати соціальне інвестування; ті, що зумовлюють потреби населення територіальної громади у соціальних послугах; ті, що характеризують ступінь розвитку кожної сфери (напряму) соціального інвестування; ті, що впливають на соціально-економічну ефективність реалізації заходів із вкладення соціальних інвестицій в певну сферу (напрямок).

Щодо вибору відповідного типу стратегії соціального інвестування, що виконується за рахунок використання коштів бюджетів територіальних громад, то для кожної з ознак групування видів цих стратегій послідовність такого вибору є однаковою та містить наступні головні етапи:

Таблиця 3. Матриця вибору стратегії соціального інвестування за загальною динамікою сукупних соціальних видатків

Рівень розвитку соціальної інфраструктури	Динаміка зміни чисельності споживачів соціальних послуг		
	Прогнозується зменшення чисельності споживачів	Прогнозується, що чисельність споживачів не зміниться	Прогнозується зростання чисельності споживачів
Достатньо високий в усіх сферах соціального інвестування	Стратегія скорочення сукупних соціальних видатків	Стратегія підтримування сукупних соціальних видатків на незмінному рівні	Стратегія помірному нарощування сукупних соціальних видатків
Достатньо високий лише в деяких сферах соціального інвестування	Стратегія скорочення сукупних соціальних видатків в окремі сфери	Стратегія тимчасового нарощування сукупних соціальних видатків в деяких сферах	Стратегія помірному нарощування сукупних соціальних видатків у сферах з високим рівнем розвитку та суттєвого нарощування – в усіх інших сферах
Недостатньо високий в усіх сферах соціального інвестування	Стратегія тимчасового нарощування сукупних соціальних видатків в усіх сферах	Стратегія тимчасового нарощування сукупних соціальних видатків в усіх сферах	Стратегія суттєвого нарощування сукупних соціальних видатків у всіх сферах

Джерело: розроблено авторами.

1) виділяються основні фактори, які справляють вплив на вибір стратегії соціального інвестування за відповідною ознакою групування її видів;

2) оцінюється кожен з обраних чинників та виконується подальша якісна градація його рівня;

3) визначаються та аналізуються можливі комбінації градацій факторів впливу на вибір стратегії соціального інвестування за відповідною ознакою групування її видів;

4) встановлюються наслідки соціального інвестування у разі обрання певного типу стратегії такого інвестування за кожною з можливих комбінацій градацій чинників;

5) для будь-якої можливої комбінації градацій факторів, що впливають на вибір стратегії соціального інвестування за відповідною ознакою групування її видів, у відповідність ставиться той тип цієї стратегії, за якої досягається найвищий рівень ефективності соціальних інвестицій з урахуванням об'єктивно існуючих обмежень на їхні загальні обсяги;

6) з урахуванням вірогідності різних варіантів комбінації градацій факторів, що впливають на вибір певної стратегії соціального інвестування за відповідною ознакою групування її видів, здійснюється остаточний вибір такої стратегії.

Серед методів, які доцільно застосовувати при виборі того чи іншого виду стратегій соціального інвестування, яке здійснюється за кошти бюджетів територіальних громад, варто відзначити матричний метод. Зокрема, за допомогою нього можна обрати стратегію соціального інвестування за загальною динамікою сукупних соціальних видатків. Цей вибір залежить від двох основних чинників: поточного рівня розвитку кожної сфери соціального інвестування та прогнозованої зміни чисельності споживачів соціальних послуг (табл. 3).

Матричний метод може бути застосовано і при виборі стратегій соціального інвестування, яке здійснюється за рахунок використання коштів бюджетів територіальних громад, і за іншими ознаками групування видів таких стратегій.

ВИСНОВКИ

1. Стратегію соціального інвестування за рахунок використання коштів бюджетів територіальних громад варто тлумачити як набір орієнтирів та правил, якими повинні керуватися особи, що розробляють видаткову частину місцевих бюджетів, при формуванні плану розподілу соціальних інвестицій, які фінансуються за рахунок коштів цих бюджетів.

2. При застосуванні стратегічного підходу до управління соціальним інвестуванням, що виконується за рахунок використання коштів бюджетів територіальних громад, потрібно зважати на існування різних видів стратегій такого інвестування відповідно до різних ознак їхнього групування. Тому органи місцевого самоврядування повинні обирати не якусь одну, а одночасно низку стратегій соціального інвестування, формуючи таким чином їхній портфель. При цьому до головних ознак групування видів стратегій соціального інвес-

тування, що виконується за рахунок використання коштів бюджетів територіальних громад, варто віднести такі ознаки: загальну динаміку сукупних соціальних видатків, пріоритетність сфер та напрямів соціального інвестування, сталість обраних пріоритетними сфер та напрямів, джерела фінансування об'єктів соціальної інфраструктури, основний критерій (критерії) розподілу коштів на розвиток соціальної інфраструктури, сталість пропорції розподілу цих коштів та інші ознаки.

3. Вибір відповідного типу стратегії соціального інвестування, що виконується за рахунок використання коштів бюджетів територіальних громад, повинен передбачати таку послідовність дій: 1) виділяються основні фактори, які справляють вплив на вибір стратегії соціального інвестування за відповідною ознакою групування її видів; 2) оцінюється кожен з обраних чинників та виконується подальша якісна градація його рівня; 3) визначаються та аналізуються можливі комбінації градацій факторів впливу на вибір стратегії соціального інвестування за відповідною ознакою групування її видів; 4) встановлюються наслідки соціального інвестування у разі обрання певного типу стратегії такого інвестування за кожною з можливих комбінацій градацій чинників; 5) для будь-якої можливої комбінації градацій факторів, що впливають на вибір стратегії соціального інвестування за певною ознакою групування її видів, у відповідність ставиться той тип цієї стратегії, за якої досягається найвищий рівень ефективності соціальних інвестицій з урахуванням об'єктивно існуючих обмежень на їхні загальні обсяги; 6) з урахуванням вірогідності різних варіантів комбінації градацій факторів, що впливають на вибір певної стратегії соціального інвестування за відповідною ознакою групування її видів, здійснюється остаточний вибір такої стратегії.

4. Подальші дослідження повинні передбачати пошук шляхів формалізації процесу вибору стратегій соціального інвестування, яке виконується за рахунок використання коштів бюджетів територіальних громад.

Література:

1. Булавинець В. М. Оцінювання ефективності видатків місцевих бюджетів соціального призначення: теоретичні аспекти. Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. 2012. № 2. С. 33—38.
2. Витвицька У. Я. Оцінка ефективності соціальних інвестицій. Економіка та держава. 2021. № 5. С. 97—101.
3. Грицаєнко Г. І. Соціальні інвестиції: сутність, стан та особливості здійснення на селі. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2018. № 1 (36). С. 126—132.
4. Козик В. В., Яневич Н. Я. Формування стратегічного підходу до обґрунтування напрямів вкладення соціальних інвестицій територіальних громад. Збірник наукових праць "Моделювання регіональної економіки". 2014. № 1 (23). С. 376—392.
5. Кондур О. С., Цюпа О. П., Хинальська В. В. Економіко-математичне прогнозування доходів місцевих бюджетів. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2012. Вип. 8 (1). С. 211—215.
6. Курносова К. В. Проблеми вдосконалення функціонування матеріально-фінансової основи місцевого самоврядування. Зовнішня торгівля: право, економіка, фінанси. 2012. № 3. С. 49—54.
7. Маліков В. В., Дегтяр О. А. Особливості використання економіко-математичних моделей для прогнозування бюджетних надходжень. Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. 2012. № 1. С. 75—80.
8. Мельничук Л. Сутність та значення соціальних інвестицій. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. Вип. 11. С. 434—437.
9. Надрага В. Теоретичні аспекти фінансування соціальних інвестицій. Фінанси України. 2014. № 2. С. 70—78.
10. Сагайдак І. В. Доходи місцевих бюджетів в Україні: структура та напрями оптимізації. Економіка та держава. 2012. № 2. С. 53—55.
11. Фещенко Л. В. Вдосконалення бюджетного планування і прогнозування. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2011. № 34. С. 154—157.
12. Язлюк Б. О. Фундаментальні та прикладні економічні механізми підприємств при реалізації соціальних інвестицій як основа інноваційного розвитку держави. Економічний аналіз. 2014. Том 17. № 2. С. 305—309.
13. Lesinskiy V., Yemelyanov O., Zarytska O., Symak A., Petrushka T. Devising a Toolset for Assessing the Potential of Loan Financing of Projects Aimed at Implementing Energy-Saving Technologies. Eastern-European Journal of Enterprise Technologies. 2018. № 4 (13), P. 15—33.
14. Yemelyanov O., Symak A., Petrushka T., Lesyk R., Lesyk L. Assessment of the technological changes impact on the sustainability of state security system of Ukraine

[Online]. Sustainability. 2018. Vol. 10 (4). Available at: <https://doi.org/10.3390/su10041186> (Accessed 29 Nov 2022).

References:

1. Bulavynets', V. M. (2012), "Evaluating the effectiveness of local budgets for social purposes: theoretical aspects", *Naukovyj visnyk: Finansy, banky, investytsii*, vol. 2, pp. 33—38.
2. Vytvyts'ka, U. Ya. (2021), "Evaluation of the effectiveness of social investment", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 5, pp. 97—101.
3. Hrytsaienko, H. I. (2018), "Social investments: the essence, state and features of implementation in rural areas", *Tavrrijs'koho derzhavnoho ahrotekhnolohichnoho universytetu (ekonomichni nauky)*, vol. 1 (36), pp. 126—132.
4. Kozyk, V. V. and Yanevych, N. Ya. (2014), "Formation of a strategic approach to substantiation of directions of investment of social investments of territorial communities", *Zbirnyk naukovykh prats' "Modeliuvannia rehional'noi ekonomiky"*, vol. 1 (23), pp. 376—392.
5. Kondur, O. S., Tsiupa, O. P. and Khynal's'ka, V. V. (2012), "Economic and mathematical forecasting of local budget revenues", *Aktual'ni problemy rozvytku ekonomiky rehionu*, vol. 8 (1), pp. 211—215.
6. Kurnosova, K. V. (2012), "Problems of improving the functioning of the material and financial basis of local self-government", *Zovnishnia torhivlia: pravo, ekonomika, finansy*, vol. 3, pp. 49—54.
7. Malikov, V. V. and Diehtiar, O. A. (2012), "Features of using economic and mathematical models for forecasting budget revenues", *Problemy i perspektyvy rozvytku pidpriemnytstva*, vol. 1, pp. 75—80.
8. Mel'nychuk, L. (2016), "The essence and importance of social investment", *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*, vol. 11, pp. 434—437.
9. Nadraha, V. (2014), "Theoretical aspects of social investment financing", *Finansy Ukrainy*, vol. 2, pp. 70—78.
10. Sahajdak, I. V. (2012), "Revenues of local budgets in Ukraine: structure and directions of optimization", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 2, pp. 53—55.
11. Feschenko, L. V. (2011), "Improving budget planning and forecasting", *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, vol. 34, pp. 154—157.
12. Yazliuk, B. O. (2014), "Fundamental and applied economic mechanisms of enterprises in the implementation of social investment as a basis for innovative development of the state", *Ekonomichnyj analiz*, vol. 17, No. 2, pp. 305—309.
13. Lesinskiy, V., Yemelyanov, O., Zarytska, O., Symak, A. and Petrushka, T. (2021), "Devising a Toolset for Assessing the Potential of Loan Financing of Projects Aimed at Implementing Energy-Saving Technologies", *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, vol. 4 (13), pp. 15—33.
14. Yemelyanov, O., Symak, A., Petrushka, T., Lesyk, R. and Lesyk, L. (2018), "Assessment of the technological changes impact on the sustainability of state security system of Ukraine", [Online], *Sustainability*, vol. 10 (4), available at: <https://doi.org/10.3390/su10041186> (Accessed 29 Nov 2022).

Стаття надійшла до редакції 30.11.2022 р.